# QUÆSTIO MEDICA

## QUODLIBETARIIS DISPUTATIONIBUS
## MANE DISCUTIENDA
## IN SCHOLIS MEDICORUM,
## Die Jovis 14. Novembris.

## M. I. RENATO LE CONTE,
## DOCTORE MEDICO, Præside.

*An variolis malè erumpentibus pulvis viperinus.*

I.

VARIOLÆ formæ dedecus, puellis præsertim infensæ & matribus deteſtatæ, qualibet anni tempeſtate graſſantur, vere potiſſimum & autumno efflorefcunt, infantibus & pueris familiares magis quam adultis, nulli tamen ætati parcunt; exiguæ ſunt puſtulæ, extuberantes, faſtigiatæ, primum rubræ deinde pallidulæ & ſanioſæ. Deteriores ſunt plures paucioribus, majores minoribus, duræ mollioribus intercutaneæ prominentibus, fuſcæ rubris & candidis. Non prius erumpunt quin omnes totius ferè corporis partes male afficiantur; cerebrum ſopor occupat, ſponte manant per genas lacrymæ, rubore vultus ſuffunditur, amareſcit lingua, ventriculus languet, recurrit nauſea, vomitus urget, tuſſis inanis quatit, difficilis crebraque fit reſpiratio, febris incenditur, artus denique omnes immeriti laſſitudine gravantur: hæc vel pauciora variolarum eruptioni anteveniunt & aſſident ſymptomata, quæ paulopoſt malaciſſantur & miteſcunt velut abſolutâ criſi, ſi modo laudabilis ea fuerit: hoc in morbo nihil tentandum, ubi nullam ſymptomata minantur perniciem, totum opus ſatagenti naturæ committendum, quam præſidia importunè oblata impedirent potius quam expedirent; Si tamen huic muneri impar illa ſit, ſi minus vegetæ ſint vires, metuſque oppreſſionis impendeat, tum ea proderit adhibere quæ ſanguinis, adinſtar muſti bullientis, ſuas veluti ſordes ad ſuperficiem amandantis, vividos conatus poſſunt promovere.

## I I.

UT succos omnes è plantarum partibus expressos, sic sanguinem semel in vitâ sponte fermentescere, quasdamque fæces secernere ac deponere necesse est: hinc fatum ineluctabile quod homines pene omnes variolis jussit esse obnoxios; paucissimos sinit esse tutos: contagiosus quippe morbus ille, hujus est indolis ut inexpertes inficiat facillime, quod fieri amat levissimo apparatu, per tetra scilicet effluvia ab ægrotantium sanguine manantia. Ζυμώσεως hujus, ut nec aliarum quæ in corpore fiunt nusquam solus incusandus calor: Calidum & frigidum facultates sunt omnium minimè potentes. Fermentationem illam inducunt plurimi non unius generis & genii succi quibus sanguis turget, acidus nempè, austerus, acerbus, amarus & similes: amico durabilique nexu jungi nequeunt, quin suis mutuo viribus retusis sese invicem penitius subiverint; cum ritè temperati sunt & permixti, tum nec conspicui sunt nec hominem lædunt: ubi vero ex illis unus ab aliis secretus fuerit, nec amplius mixtus per minima, tunc & conspicuus est & hominem lædit; hunc solitarium succum humoremve ab aliis secretum, eliminare satagit natura, mox per urinas vel per alvum, modo per vomitum vel per cæca cutis spiracula. ipsi hoc in nisu nullam præstat opem prudens Medicus, cum eam certo scit fore facilè victricem; ubi dubium est certamen auxiliares mittit copias; hinc in variolis ægrè erumpentibus eligit præsidia quæ dictum fervorem, fæces sanguinis ad cutim ablegantem, promovent, fermentique venenum, si quod sit, extingunt: hujus ordinis sunt diaphoretica, præsertimque viperarum pulvis.

## I I I.

INTER serpentes vipera nobilis quod vivos fœtus pariat suum habuit nomen. Fœminam in coïtu præ voluptatis dulcedine maris caput abrodere, quemadmodum & nascentes fœtus matris viscera scindere, quasi patris ulciscerentur necem, mera fabula est. Plures ad menses potest sine cibo vitam protrahere, quem etiam oblatum, ubi semel capta est, ut plurimum respuit. Uno quoque anno bis venere utitur, quatuor aut quinque menses uterum gerit, catulos edit viginti vel etiam plures, successive uteri orificio exeuntes. horum ex umbilico dependet involucrum quod mater linguâ suâ paulatim divellit: Verno tempore quandoque etiam Autumno, veterem cutim, quam senectam dicunt, exuit, novaque prius latitans conspicua fit, depositâ multò splendidior. Hyeme non subit terræ cavernas ut solent serpentes cæteri, sed inter saxa in arboribus ipsis absconditur. Nullâ sui parte

venenum est,imo tota toxicorum antidotus : vulnus dente inflictum etiam innocuum nisi furore concitata momorderit ; carnes elixæ præcipuas relinqunt in jure vires,quas crudæ continebant.Trochisci ex his veterum arte parati parum utiles , sal quoque eorum industriâ confectum , exiguas habet vires , aut eas viperis non debet : elegantius nunc paratur pulvis ex truncis expoliatis , forficibus capite & caudâ præcisis,rejectis interaneis omnibus præter cor & hepar, quæ unà cum trunco primum aquâ simplici , dein albo vino pluries lavantur, linteo mundè terguntur , in umbrâ siccantur , tum demum in frustula scinduntur, teruntur in mortario & cribro trajiciuntur. Hic pulvis insignes habet virtutes , venenis omnibus acidis obsistit , at præsertim sanguini sordes suas ad cutim ægrè propellenti subvenit.

## I V.

MIRABILES viperarum vires à pluribus retrò sæculis medici unâ voce confessi sunt , eas corpus per cutim purgare,venena que plurima vel intus spontè genita,vel foris immissa, profligare, experientia docuit. tot beneficiorum causa ante politiorem chymiam non adeo manifesta : Hujus celeberrimæ artis ministerio non parum illustratur Medicina , mixtorum principia oculis ipsis subjiciuntur , quod in uno quoque simplici medicamento utile est ab inutili vel noxio secernitur , proinde que unde nam suas hauriat vires , palam fit omnibus. Hac arte scilicet in viperâ rectè distillatâ reperiuntur terra, phlegma, spiritus , oleum , sal duplex, fixum & volatile : terra ad medendum prorsus inutilis ut & phlegma ; spiritùs pars est salis volatilis phlegmatis portione dissoluta ; oleum illitum extrinsecus prodest pluribus in morbis,eò que magis quò minus sale volatili destitutum est ; sal fixum paucissimum est,acre & mordax ut & salia ejusdem generis ; sal volatile plurimum, omnium medicamentorum sive naturâ sive arte paratorum nobilissimum ; inde insignes surgunt tum carnis tum pulveris viperini vires : Spiritibus quibus abundat sanguis analogum est , hos recreat , reficit , & nisum quo noxia quæque conantur amoliri , corroborat : intimas corporis partes subit celerrimum , luminis instar , occlusas venarum scaturigines , cohærentes meatus , concretos que humores momento dissolvit , noxios que non solum per cutis spiracula , verum etiam per urinas , aluum , & cætera corporis emunctoria pro vario impellentis naturæ conatu eliminat ; qui ipsius alas rescindere contendunt & humi affigere,ne tenues in auras abeat , vel ne odore suo nares acrius feriat,disperdunt ejus volatiles & ætherias vires : illud verò quovis acido spiritu destruitur , cum calce concrescit in lapidem, nusquam præstantius & magis efficax quam cùm solum.

V.

DIFFICILIUS erumpentibus variolis viperinum pulverem exhibere semper & ubique tutum, laboranti naturæ succurrit, cutim quandoque constrictam & duram laxat & emollit, veneni, si quod sit, vires infringit, à quo principes corporis partes vindicat. Sale volatili puro & à cæteris viperæ principiis expedito hoc in affectu præstantior, quod non vehementius quam par sit sanguinis οἶδον extollat: hoc nempe in morbo cavendum ne sanguis ebulliens nimium assurgat, vel ex congestis imprudenter stragulis, vel ex ambientis aëris nimio calore, vel ex medicamentis concitatiorem motum in sanguinem inducentibus, quale foret viperinum sal: ab his præsertim caveas ubi æger in ætatis flore consistit, vel sanguinem habet fervidiorem, vel anni tempestas verna est, aut ultra æstatem non producta: hinc scilicet sordium eliminatio, quæ sensim certisque gradibus promoveri debet, præcipiti nimium cursu ferretur; sic enim fieret ut nonnullæ partes ad exilium damnarentur, quas natura nusquam proscriberet, nisi ultra debitos limites excurrere cogeretur: effervventem nimis sanguinem sive sponte sive medicamentis intempestivè exhibitis, sedabit venæ sectio, semel iterumve vel pluries, si opus fuerit celebrata, tum ne vasa disrumpantur, tum ne æger ferocientis sanguinis copiâ suffocetur: at dum errorem unum vitat medicus, cave ne currat in contrarium, exhibens remedia quæ sanguinem inspissare, ejusque salutares motus prorsus sistere valeant; ibis quippe medio tutissimus, nec detrahendæ naturæ vires nec adaugendæ, ubi satis validæ sunt, sed ipsi difficilius sordes secernenti mitioribus diaphoreticis, præsertimque pulvere viperino prudenter opitulandum.

*Ergo variolis malè erumpentibus pulvis viperinus.*

## DOMINI DOCTORES DISPUTATURI.

| | | |
|---|---|---|
| *M. Franciscus Sorand.* | *M. Ioannes Groul.* | *M. Ioan. Bapt. Moreau, Professor Regius.* |
| *M. Iacobus Le Menestrel.* | *M. Petrus Pourret.* | *M. Euseb. Renaudot; serenissimi Delphini primarius Medicus.* |
| *M. Nicolaus Rainsant.* | *M. Anton. De Caën.* | *M. Isaac Renaudot.* |

Proponebat Lutetiæ PETRUS BONNET, Parisinus.
A. R. S. H. MDCLXXV.

PARISIIS,
Apud FRANCISCUM MUGUET, Regis & Illustrissimi Archiepiscopi Parisiensis Typographum.